

Kartul ja õunamoos

Head kuulajad, lugupeetud žürii, õpetajad, koolikaaslased! Tere! Kätte on jõudnud veebruarikuu, taas kord aeg kanda ette kõned ning tähistada koos vabariigi aastapäeva.

Lapsepõlves on ju kõik meist kiikunud. Jooksin pisikesena paljajalu õue, muru kõditas õrnalt mu tallaaluseid ning vanaema marjapõõsad kriimustasid käsi. Hüppasin kiigele, esimene mõte oli jalaga puudutada selle õunapuu oksa, mis kasvas kohe kiige kõrval, selle õunapuu oks ulatus täpselt jalani, kui kiikusin. On meeles see tunne, kui tuul sasis mu lumivalgeid lokkis juukseid ning ma aina tegin endale hoogu juurde ja juurde, et puudutada jalaga seda oksa, mille otsas rippus ka üks pisike õunapunn. Siis, kui olin veel mõne tõuke kaugusel sellest, et lõpuks saaksin seda oksa puudutada, jõudis vanaisa kiige juurde ning ei lubanud nii kõrgele kiikuda, öeldes: “Oled ju nii pisike alles, sa kukud alla ja saad valu!”. Sinna mattus pea iga kord mu unistus puudutada seda õunavissi, mis naeris mu üle. Väikesel lapsel oli elav kujutlusvõime, see õun päriselt naeris mu üle, ta oli justkui minu kiusamiseks sinna kiige juurde kasvanud.

Nii nende eesmärkidega juhtub – vahel nad surevad eos. Kõik me seame eesmäärke olla ühes või teises asjas parem kui teised. Eesmärk kui õunapabul – eesmärgi saavutamine võrdub õuna kättesaamisega. Eesti on väike riik, ka temal on oma õunaviss, mida ta sihib, kuid see on võetud mitmel korral ta käest ning kleebitud veel kõrgema oksa otsa. Õnneks on Eesti aga suutnud seda õunapabulat mitte ainult puudutada, vaid koguni koos hulga lehtedega alla tirida ja seda üllatavalt paljudel kordadel. Samal ajal kui suured, võimsad riigid püüavad ammu juba kõrgelt puuladvast redelitega mahlaseid, punaseid õunu, püüab Eesti aga väikseid õunapunne ning jõuab ka sellega maailma tippu. Vanasõnagi ütleb: “Tasa sõuad, kaugele jõuad”. Vanaema potis valmib õunapunnidest imeline moos, mida kõik kiidavad. See moos on meie kiiksud, meie loodus, meie traditsioonid, e-riik, PISA-testi tulemused, kultuur, niivõrd pisike rahvas, kuid püsib endiselt siin jõhkras maailmas. Neid õunapunne on veel, aga minu arust on väga muljetavaldav juba see, et see pisike rahvas, kes toitub põhiliselt kartulist, suudab saavutada nii palju,

Kartul, räägime õige sellest eestlaste seas läbi aegade ühest populaarseimast toiduainest paar sõna? Kartul, see on päris tuim, kollane, erilist maitset sellel ka pole,

aga sellegipoolest on eestlased millegipärast sellesse mugulasse armunud. Pärissarnane meie riigi loodusega: sõidad näiteks Tallinn-Tartu maanteel, kõik on üks ja sama, maastikul erilist muutust ei ole ja ikka kiidavad eestlased, ja kusjuures ka muud rahvused, meie looduse ilu taevani. Kallid kaasmaalased, meie riigi loodus on võrreldav kartuliga, mõelge sellele hetke! Kartul on üks parimaid toiduaineid, eestlastel on lihtne maitse, aga oi-oi kui palju saab selle kartuliga köögis mängida, milliseid roogasid teha! Sellega sarnane on ka eesti loodus. Kartul, see on suhteliselt üksluine, kuid kui panna ühe eesti mehe ette kartulipuder koos hakklihakastmega... – silmadesse lööb sära, naeratus näole! Äkki see ongi meie looduse n-ö kiiks, tundub üksluine, kuid kui terasemalt vaadata, pole see mitte tavaline keedukartul, vaid see on keedukartul hakklihakastmega. Looduse teevad imeliseks need lisad sellele maastikul: rabad, sood, seened-marjad, puisniidud, metsad jne. Need teevad me looduse selliseks, millisena seda armastame. Tõsi, keedukartul on mõnel päeval ikka ülimalt maitsev, seda ka meie loodus, vahel on ikka hea sõita ja näha seda ühetaolist maastikku kümneid kilomeetreid järjest, see on rahustav ja meelerahu pakkuv.

Tagasi mu lapsepõlve ühe unistuse juurde see õunapunn kätte saada. Nädalate viisi püüdsin ma seda teha, vahel isegi mitu suve, kuid iga kord jäi nii-nii vähe puudu. Ühel päeval, kui vanaisa läks linna poodi, läksin salaja tagasi kiigele ning sain selle õunapunni kätte! See oli võimas tunne. Jooksin vanaema juurde kööki, kartulid podisesid vanaema pliidil. Pliidi kõrval lõikas vanaema õunu, et teha õunamoosi. Rääkisin vanaemale selle loo ära ning vanaema pakkus minu autasuks ka sellest õunast moosi keeta, see oli justkui suurim auhind, mida oli võimalik saada. Iga inimene saab kaasa aidata, et meie väikest riiki maailma parimaks teha, et saata see õunamoos maailma. Igaüks saab anda oma õunapunni sinna moosi sisse ning siis talvel peale kartuli ja hakklihakastme söömist uhkelt seda sama moosi oma saiale määrada ja rusikaga vastu rinda lüüa ja öelda; “Voh, meie tegime!”.

Täna kuulamast! Ilusat peagi saabuvat vabariigi aastapäeva!

Liisi Suitsberg

12.H